

РЕШЕНИЕ

№ 31990

гр. София, 12.08.2026 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Второ отделение 33 състав, в
публично заседание на 21.05.2026 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Галин Несторов

при участието на секретаря Антонина Бикова, като разгледа дело номер **13397** по описа за **2025** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 145 и сл. от Административнопроцесуалния кодекс /АПК/ във връзка с чл. 68, ал. 1 от Закона за защита от дискриминация /ЗЗДискр./.

Образувано е по жалба от министъра на образованието и науката, чрез процесуален представител С. С., държавен експерт в Дирекция „Правна“ при Министерството на образованието и науката (МОН), срещу Решение № 314/27.10.2025 г. на Комисията за защита от дискриминация /КЗД/, Трети специализиран постоянен заседателен състав, постановено по преписка № 110/2024 г.

Оспорването е насочено срещу решението в частта, с която:

1./ КЗД е установила, по жалба на Б. Н. К., че разпоредбите на Анекс № Д01-192/10.08.2023 г. към Браншови колективен трудов договор (КТД) № 01-269/06.12.2022 г. за системата на предучилищното и училищното образование не съдържат ясно разписани правила, уреждащи процентно увеличение на трудовите възнаграждения за всички лица, работили и полагали труд в системата на образованието, със задна дата считано от 01.01.2023 г., вследствие на което е допуснато различно и по-неблагоприятно третиране спрямо група лица, включително Б. Н. К., представляващо нарушение на чл. 4, ал. 3 ЗЗДискр. по защитен признак „лично положение“;

2./ КЗД е установила, че министърът на образованието и науката, в качеството му на орган на изпълнителната власт и ръководител на МОН, е допуснал издаването на противоречиви указания за прилагане на Анекс № Д01-192/10.08.2023 г. към КТД № 01-269/06.12.2022 г., с които са разписани ограничителни критерии спрямо определена група лица, е допуснал прилагане на различна практика за сходни случаи в нарушение на чл. 4, ал. 3 ЗЗДискр., довела до различно третиране на лицата, в частност спрямо Б. Н. К.;

3./ КЗД е установила, че МОН, представлявано от министъра на образованието и науката, заедно с

останалите страни по Анекс № Д01-192/10.08.2023 г. към браншови КТД № 01-269/06.12.2022 г., чрез създаването на привидно неутрална разпореда са допуснали нарушение на чл. 4, ал. 3 ЗЗДискр., като са създали предпоставки и условия за неравно третиране спрямо Б. Н. К..

Жалбоподателят твърди, че оспореното решение е неправилно и незаконосъобразно, постановено в нарушение на материалния закон и в несъответствие с целта на закона. Поддържа, че спрямо Б. Н. К. не са извършени действия или бездействия от страна на МОН, с които да са засегнати негови права по защитени признаци по ЗЗДискр. В жалбата се излагат доводи, че предметът на спора не е дискриминационен, а представлява гражданскоправен, респективно трудовоправен спор относно прилагането по време на разпоредби за трудово възнаграждение и относно дължимостта на трудово възнаграждение по прекратено трудово правоотношение. Според жалбоподателя спорът следва да бъде разрешен от компетентния граждански съд, а не от КЗД. Жалбоподателят поддържа, че Анекс № Д01-192/10.08.2023 г. към КТД от 06.12.2022 г. не действа спрямо лица, чиито трудови правоотношения са били прекратени към датата на подписването му. Според изложеното в жалбата, посочената в Анекса дата 01.01.2023 г. не представлява дата на влизане в сила на договорните клаузи, а начален момент, от който се увеличават работните заплати на лицата, притежаващи качеството работници или служители към момента на постигане на договореността - 10.08.2023 г. Жалбоподателят сочи, че основанието за увеличение на работната заплата възниква именно на 10.08.2023 г., с подписване на Анекса. Твърди се още, че наличието на действащо трудово правоотношение е абсолютна предпоставка за реализиране на увеличението, тъй като трудовото възнаграждение е елемент от индивидуалния трудов договор. Посочва се, че при прекратено трудово правоотношение не съществува правна възможност за изменение на трудовия договор чрез допълнително споразумение или чрез едностранна заповед на работодателя по чл. 118, ал. 3 КТ. Жалбоподателят оспорва извода на КЗД за наличие на защитен признак „лично положение“. Според него прекратяването на трудово правоотношение, независимо дали поради пенсиониране, преместване на друга работа или друго основание, не представлява съществен, обективен и траен белег на личността. Поддържа се, че сравнимата група са лицата с прекратени трудови правоотношения към 10.08.2023 г., а не лицата, които са продължили да работят при същия работодател към датата на подписване на Анекса. Жалбоподателят оспорва и извода, че писмата на МОН имат значение за установяване на дискриминационна практика. Поддържа, че становището на заместник-министъра на образованието и науката представлява отговор по конкретно запитване, няма задължителна юридическа сила и не обвързва адресатите, трети лица или органи.

В съдебното заседание на 21.05.2026 г., жалбоподателят - Министерство на образованието и науката, редовно призован, не се представлява. Не изразява становище и не представя доказателства по административната преписка. Не претендира присъждане на разноски.

Ответникът — Комисия за защита от дискриминация, чрез процесуален представител юрисконсулт М., оспорва жалбата като неоснователна и недоказана. Моли съдът да остави в сила Решение № 314/27.10.2025 г. като постановено в рамките на законоустановената компетентност на КЗД, при спазване на административнопроизводствените правила и в съответствие с материалния закон. Представя писмени бележки и претендира присъждане на юрисконсултско възнаграждение.

Заинтересованите страни — Б. Н. К.; М. Ж. Ж., директор на Второ основно училище (02 ОУ) „П. Р. С.“ - [населено място]; 02 ОУ „П. Р. С.“ - [населено място], представлявано от директора М. Ж., в качеството на работодател; Независим учителски синдикат към КНСБ; Синдикат на българските учители към КНСБ; Съюз на ръководителите в системата на народната просвета в Република България; Сдружение на директорите в средното образование в Република България,

представлявано от председателя и Синдикат „Образование“ към КТ „Подкрепа“ - редовно призовани, не се представляват в съдебното заседание и не изразяват становище по основателността на оспорването.

Софийска градска прокуратура (СГП), редовно призована, не изпраща представител и не изразява становище.

Административен съд София-град, след като се запозна със събраните и приети по делото писмени доказателства, намира за установено следното от фактическа страна:

Производството пред Комисията е образувано с Разпореждане № 333/18.06.2024 г. на председателя на КЗД по жалба с вх. № 44-00-1282/04.04.2024 г. и допълнение към нея с вх. № 44-00-1805/23.05.2024 г., подадени от Б. Н. К. срещу М. Ж. Ж., директор на 02 ОУ „П. Р. С.“ - [населено място].

От доказателствата по административната преписка се установява, че пред КЗД жалбоподателят Б. К. е твърдял дискриминация по защитен признак „лично положение“ по чл. 4, ал. 1 ЗЗДискр., както и нарушение на правото му на равно възнаграждение за еднакъв или равностоен труд. С оглед тези оплаквания преписката е разпределена за разглеждане от Трети специализиран постоянен заседателен състав на КЗД. Впоследствие, поради нов избран мандат на КЗД, с Разпореждане № 431/30.05.2025 г. преписка № 110/2024 г. е разпределена на нов Трети специализиран постоянен заседателен състав.

В административното производство пред КЗД като жалбоподател е участвал Б. Н. К.. Като ответни страни са конституирани: М. Ж. Ж., директор на 02 ОУ „П. Р. С.“ - [населено място]; 02 ОУ „П. Р. С.“ - [населено място], представлявано от директора М. Ж., в качеството на работодател; министърът на образованието и науката, представляващ МОН; Независим учителски синдикат към КНСБ; Синдикат на българските учители към КНСБ; Съюз на ръководителите в системата на народната просвета в Р. България; Сдружение на директорите в средното образование в Р. България и Синдикат „Образование“ към КТ „Подкрепа“.

От събраните в производство пред административния орган доказателства се установява, че Б. Н. К. е работил във ВОУ „П. Р. С.“ - [населено място] по трудов договор № 552/11.12.2017 г. на длъжност „учител в начален етап на основно образование“, съответно „начален учител“. Трудовото правоотношение е възникнало на 11.12.2017 г.

В жалбата си до КЗД К. е посочил, че е изпълнявал отговорно своите трудови задължения, работил е за издигане имиджа на училището и за утвърждаване авторитета на колегите си, както и че е бил дългогодишен член на СБУ към КНСБ.

Със Заповед № 1432/10.07.2023 г. трудовото правоотношение между К. и 02 ОУ „П. Р. С.“ е прекратено по взаимно съгласие на основание чл. 325, ал. 1, т. 1 КТ, считано от 17.07.2023 г. От становището (озагл. писмен отговор) на директора на училището пред КЗД се установява, че прекратяването е извършено по инициатива на служителя, въз основа на подадена от него молба, приета от работодателя (л.89).

На същата дата - 17.07.2023 г., Б. К. е сключил трудов договор № 21/17.07.2023 г. с Девето основно училище (09 ОУ) „В. Х.“ - [населено място] за длъжността „старши учител, начален етап на основно образование“. От този факт КЗД е направила извод, че К. не е прекъснал упражняването на педагогическа дейност и не е напуснал системата на училищното образование.

На 10.08.2023 г. МОН и социалните партньори са подписали Анекс № Д01-192 към Колективен трудов договор № 01-269/06.12.2022 г. за системата на предучилищното и училищното образование. С Анекса е изменен чл. 27 от КТД, като са определени минимални основни работни заплати за системата на предучилищното и училищното образование, считано от 01.01.2023 г.

В решението на КЗД е възпроизведен текстът на Анекса, съгласно който осигурените средства от

държавния бюджет на Р. България за 2023 г. в размер на 524 млн. лв. (267 916 945,75 евро) се изразходват единствено и само за увеличение, считано от 01.01.2023 г., на индивидуалните работни заплати на заетите в системата на предучилищното и училищното образование педагогически специалисти и непедagogически персонал и съответните разходи за осигурителни вноски за сметка на работодателя.

На 12.09.2023 г. Б. К. е подал до директора на 02 ОУ „П. Р. С.“ заявление с вх. № 3487/12.09.2023 г., с което е поискал преизчисляване на трудовите му възнаграждения, считано от 01.01.2023 г. до датата на прекратяване на трудовия му договор - 17.07.2023 г. В заявлението се е позовал на подписания Анекс № Д01-192/10.08.2023 г., както и на становища на синдикални организации относно приложението му.

С писмо изх. № 71/09.10.2023 г. директорът на 02 ОУ „П. Р. С.“ е отказал да изплати претендираната разлика от увеличението. От мотивите на отказа се установява, че директорът е приел, че изразените становища на синдикални организации нямат обвързваща работодателят сила, а прекратяването на трудовото правоотношение е пречка за изменение на трудовото възнаграждение по вече прекратено трудово правоотношение.

На 30.10.2023 г. К. е подал второ заявление, с което е изразил несъгласие с получения отказ и се е позовал на обратното действие на Анекса и на Наредбата за изменение и допълнение на Наредба № 4 от 2017 г. за нормиране и заплащане на труда. С писмо изх. № 110/10.11.2023 г. директорът повторно е уведомил К., че не съществува законова възможност за предоговаряне на трудовото му възнаграждение с обратна сила по прекратено трудово правоотношение. Директорът на училището се е позовал и на писмо изх. № РД-16-8218/10.10.2023 г. на началника на РУО - С. 3., в което са възпроизведени указания, дадени по линия на МОН във връзка с прилагането на Анекс № Д01-192/10.08.2023 г.

В административното производство пред КЗД е постъпило становище от министъра на образованието и науката, чрез процесуален представител, в което е поддържано, че наличието на действащо трудово правоотношение към момента на подписване на Анекса е абсолютна предпоставка за реализиране на увеличението. МОН е посочило, че ако трудовият договор на работника или служителя е прекратен, независимо от причината, лицето не попада в кръга лица, определен в нормативната уредба, КТД и Анекса към него. Според МОН датата 01.01.2023 г. е начален момент, от който се увеличават работните заплати на лицата, които притежават качеството работници и служители към 10.08.2023 г.

В производството пред КЗД са постъпили и становища от синдикални организации. Синдикат „Образование“ към КТ „Подкрепа“ е поддържал, че има основания да се приеме наличие на дискриминация спрямо лицата с прекратени трудови правоотношения в периода 01.01.2023 г. - 10.08.2023 г., на които не са изплатени възнагражденията с увеличен размер. Посочено е, че прилагането на разпоредбите за увеличение на работните заплати се отнася за всички членове на страните по КТД, които са били в трудови правоотношения към 01.01.2023 г., а фактът, че някои работници и служители не са били в трудови правоотношения към момента на подписване на Анекса, не е пречка работодателят да увеличи възнагражденията със задна дата.

Подобно становище е изразил и Независимият учителски синдикат към КНСБ, според който работници и служители с прекратени трудови договори до подписването на Анекса следва да подадат писмено заявление до директора на образователната институция за преизчисляване на трудовите им възнаграждения от 01.01.2023 г. до момента на прекратяване на трудовия им договор. По преписката са приложени и писмени материали от Синдиката на българските учители и КНСБ, които по същество възприемат тезата за приложимост на увеличението спрямо лицата, работили в системата към 01.01.2023 г.

След приключване на проучването по чл. 55 - чл. 56 33Дискр. е изготвен доклад-заключение по чл. 60, ал. 1 33Дискр., а страните са уведомени, че преписката е насрочена за разглеждане в открито заседание. Проведени са три открити заседания, след което съставът е счел преписката за изяснена от фактическа и правна страна и я е обявил за решаване.

С Решение № 314/27.10.2025 г. КЗД е приела, че спорът е свързан с практиката по прилагане на Анекс № Д01-192/10.08.2023 г. към КТД № 01-269/06.12.2022 г. и с въпроса дали вследствие на тази практика е осъществено неравно третиране спрямо Б. К..

КЗД е приела, че с приемането на Закона за държавния бюджет за 2023 г., с § 2 от Наредбата за изменение и допълнение на Наредба № 4/2017 г. и с Анекс № Д01-192/10.08.2023 г. е уредено увеличение на възнагражденията със задна дата от 01.01.2023 г. Комисията е счела, че не е спорно обстоятелството, че увеличението се прилага с обратно действие от 01.01.2023 г., а не от датата на сключване на Анекса - 10.08.2023 г.

КЗД е приела, че нито Наредбата за изменение и допълнение на Наредба № 4/2017 г., нито Анексът съдържат изрично ограничение, че увеличението се извършва само по отношение на педагогическите специалисти и непедagogическия персонал, които имат действащо трудово правоотношение към дата, различна от 01.01.2023 г. Според КЗД подобна рестрикция би била обективно оправдана само ако е изрично и конкретно предвидена. В подкрепа на този извод КЗД се е позовала на съдебна практика по трудовоправни спорове.

В решението на КЗД е възпроизведен и извод от Решение № 137/14.05.2024 г. по гр. д. № 316/2024 г. на Районен съд - Нови пазар, според който, доколкото нормата на чл. 27, ал. 1 от Анекса не предвижда ограничения за изплащане на увеличението на заплатите в системата на образованието, е недопустимо по тълкувателен път да се поставят ограничения за неговото прилагане.

КЗД е приела, че в рамките на периода 01.01.2023 г. - 17.07.2023 г. Б. К. е упражнявал трудова дейност като начален учител във 02 ОУ „П. Р. С.“, а на същата дата, на която е прекратено трудовото му правоотношение с това училище, е сключил нов трудов договор с 09 ОУ „В. Х.“. Поради това Комисията е счела, че той е бил в сравнимо положение с останалите педагогически специалисти, упражнявали труд в същия период. Комисията е приела, че признакът „лично положение“ е налице, като се е позовала на разбирането, че упражняването на конституционното право на труд и възникналите въз основа на него трудовоправни отношения могат да се включат в съдържанието на този признак.

Въз основа на тези фактически и правни изводи КЗД е постановила оспорените т. I, т. II и т. V от Решение № 314/27.10.2025 г., както и препоръки по т. III и т. VI. С т. IV от решението КЗД е приела, че действията на директора на 02 ОУ „П. Р. С.“ са естествено следствие от указанията, дадени от МОН, и е установила, че директорът не е допуснал нарушение на чл. 4, ал. 2 във връзка с чл. 4, ал. 1 33Дискр. и нарушение на чл. 14 33Дискр. С т. VII е установено, че М. Ж. Ж., в лично качество, не е извършила нарушение на 33Дискр. по отношение на Б. К..

Жалбата срещу Решение № 314/27.10.2025 г. е изпратена от КЗД на Административен съд София-град с придружително писмо, с което са посочени надлежните страни по преписката и е приложена административната преписка.

С Разпореждане № 875/08.01.2026 г. по адм. дело № 13397/2025 г. съдът е приел, че делото е подсъдно на Административен съд София-град и че липсват основания за прекратяване на производството на този етап. Съдът е насрочил делото, конституирал е страните и е указал доказателствената тежест - на жалбоподателя относно допустимостта на оспорването и фактическите констатации, на които основава възраженията си, а на ответника относно компетентността за издаване на акта, фактическите основания, изложени в него, и спазването на

материалните и процесуалните правила.

При така установената фактическа обстановка и след анализ на събраните доказателства и становищата на страните, съдът формира следните правни изводи:

Жалбата е подадена срещу акт, който подлежи на съдебен контрол. Съдилищата осъществяват контрол за законност върху актовете и действията на административните органи, а гражданите и юридическите лица могат да обжалват всички административни актове, които ги засягат, освен изрично посочените със закон (чл. 120, КРБ).

Жалбата е подадена в срока по чл. 149, ал. 1 АПК от лице, което **има правен интерес от оспорване на решението в частта**, в която то засяга министъра на образованието и науката и Министерството на образованието и науката — **по т. I, т. II и т. V, доколкото т. V се отнася до МОН като страна по Анекс № Д01-192/10.08.2023 г.** Право да оспорват административен акт имат лицата, чиито права, свободи или законни интереси са нарушени или застрашени от него или за които актът поражда задължения (чл. 147, АПК).

Жалбата е **недопустима в частта**, с която министърът на образованието и науката **оспорва т. V** от Решение № 314/27.10.2025 г. по отношение на останалите страни по Анекс № Д01-192/10.08.2023 г. - синдикалните и работодателските организации. В тази част жалбоподателят не защитава собствена правна сфера, а права и интереси на самостоятелни правни субекти, които са конституирани като заинтересовани страни и разполагат със самостоятелно право на защита. Липсата на правен интерес е основание жалбата да бъде оставена без разглеждане, а образуваното съдебно производство да бъде прекратено (чл. 159, АПК).

Разгледана по същество в допустимата част, жалбата е **неоснователна**.

Съдът извършва проверка за законосъобразност на оспорения административен акт на всички основания по чл. 146 АПК - компетентност, форма, съответствие с административнопроизводствените правила, съответствие с материалния закон и съответствие с целта на закона. Съгласно чл. 170 АПК в съдебното производство административният орган следва да установи фактическите основания, посочени в акта, както и изпълнението на законовите изисквания при издаването му.

Оспореното решение е постановено от компетентен административен орган.

В съответствие с разпоредбата на чл. 47 ЗЗДискр., КЗД разполага с правомощия да установява нарушения на този и на други закони, уреждащи равенство в третирането, да установява извършителя и засегнатото лице, да постановява предотвратяване и преустановяване на нарушението, да дава задължителни предписания и да прави предложения и препоръки до държавни и общински органи за преустановяване на дискриминационни практики.

Неоснователно е възражението на оспорващия, че спорът е изцяло трудовоправен и поради това е извън компетентността на КЗД. Обстоятелството, че твърдяното неблагоприятно третиране се проявява във връзка с трудово възнаграждение, не изключва приложението на ЗЗДискр., когато се твърди, че отказът за изплащане на възнаграждение или на увеличение е резултат от привидно неутрална разпоредба, критерий или практика, поставящи определена група лица в неблагоприятно положение по защитен признак.

Забраната за дискриминация по чл. 4, ал. 1 ЗЗДискр. обхваща всяка пряка или непряка дискриминация, основана включително на лично или обществено положение. Непряка дискриминация по чл. 4, ал. 3 ЗЗДискр. е налице при поставяне на лице или лица, носители на защитен признак, или лица, които съвместно с тях търпят по-малко благоприятно третиране или са поставени в особено неблагоприятно положение, произтичащо от привидно неутрални разпоредба, критерий или практика, освен ако същите са обективно оправдани със законова цел и

средствата за постигането ѝ са подходящи и необходими.

Следователно КЗД е била компетентна да провери дали при формулирането и прилагането на Анекс № Д01-192/10.08.2023 г., както и при последвалите указания и практика по прилагането му, е допуснато нарушение на принципа на равно третиране.

Оспореното решение е постановено в писмена форма по чл. 59, ал. 2 АПК, съдържа описание на страните, фактическите твърдения, събраните доказателства, становищата на страните, фактически и правни мотиви, както и диспозитив.

В решението са индивидуализирани жалбоподателят пред КЗД, ответните страни, установените нарушения, правната им квалификация и относимите препоръки. Изложени са мотиви относно приложението на чл. 4, ал. 3 ЗЗДискр., относно признака „лично положение“, относно сравнимата група и относно фактическото значение на указанията по линия на МОН и РУО.

Изискването актовете на правораздаването да бъдат мотивирани е конституционен стандарт, относим и към съдебната проверка за наличие на достатъчни мотиви в административния акт (чл. 121, КРБ). Поради това, съдът приема, че решението на КЗД позволява на адресатите му да разберат фактическите и правните основания за постановяването му и позволява ефективен съдебен контрол.

Не е налице основание за отмяна поради неспазване на установената форма по чл. 146, т. 2 АПК.

От административната преписка се установява, че производството пред КЗД е образувано по жалба и допълнение към нея, страните са конституирани, изискани са становища и писмени доказателства, проведено е проучване, страните са уведомени за приключване на проучването и са проведени открити заседания. Проведени са общо три открити заседания, след което съставът е счел преписката за изяснена от фактическа и правна страна. Не се установява жалбоподателят в настоящото производство да е бил лишен от възможност да представи становище или доказателства пред КЗД. Напротив, по преписката е постъпило подробно писмено становище от министъра на образованието и науката, чрез процесуален представител, в което са изложени същите основни възражения, поддържани и в жалбата пред съда.

Правото на защита следва да бъде осигурено във всички стадии на процеса (чл. 122, КРБ). В случая не са установени съществени процесуални нарушения, които да са ограничили правото на защита на министъра на образованието и науката или да са повлияли върху крайния резултат на административното производство. Не е налице основание за отмяна по чл. 146, т. 3 АПК.

По довода, че спорът е единствено трудовоправен.

Възражението, че спорът е само трудовоправен и поради това е извън компетентността на КЗД, е неоснователно. Действително, спорът има трудовоправен елемент, тъй като е свързан с изплащане на трудово възнаграждение. Това обаче не изключва приложението на ЗЗДискр., когато се твърди, че отказът за изплащане произтича от привидно неутрална разпореда, критерий или практика, довели до по-неблагоприятно третиране по защитен признак. Забранена е всяка пряка или непряка дискриминация, основана включително на „лично или обществено положение“ (чл. 4, ЗЗД). Следователно КЗД е била компетентна да прецени не дали конкретна сума е трудово дължима като предмет на осъдителен иск, а дали начинът на формулиране и прилагане на Анекса е довел до забранено неравно третиране.

Непряка дискриминация по чл. 4, ал. 3 ЗЗДискр. е поставянето на лице или лица, носители на защитен признак, или на лица, които съвместно с тях търпят по-малко благоприятно третиране, в особено неблагоприятно положение, произтичащо от привидно неутрална разпореда, критерий или практика, освен ако те са обективно оправдани със законова цел и средствата за постигането ѝ са подходящи и необходими. В производството за защита от дискриминация действа специалното правило на чл. 9 ЗЗДискр., според което след като лицето, което твърди

дискриминация, представи факти, въз основа на които може да се направи предположение за дискриминация, ответната страна следва да докаже, че принципът на равно третиране не е нарушен. В практиката на ВАС по дела срещу решения на КЗД се приема, че съдът следва да провери наличието на неблагоприятно третиране, защитен признак и причинна връзка, като различното третиране не е дискриминация, ако е обективно обосновано от законосъобразно и съществено изискване (вж. Решение № 5838 от 20.05.2020 г. по адм. д. № 6982/2019 г., V отд. на ВАС).

Спорът по същество е дали КЗД правилно е приела, че неясната формулировка на Анекс № Д01-192/10.08.2023 г. и последвалата практика по прилагането му са довели до по-неблагоприятно третиране на Б. К. и на лица в сходно положение, които са полагали труд в системата на образованието след 01.01.2023 г., но не са били в действащо трудово правоотношение със същия работодател към 10.08.2023 г.

За да е налице непряка дискриминация по чл. 4, ал. 3 ЗЗДискр., следва да са налице: привидно неутрална разпореда, критерий или практика; поставяне на лице или група лица в по-малко благоприятно или особено неблагоприятно положение; връзка със защитен признак; липса на обективно оправдание със законова цел и подходящи и необходими средства.

„Неблагоприятно третиране“ е всеки акт, действие или бездействие, които водят до по-малко благоприятно третиране на едно лице спрямо друго въз основа на признаците по чл. 4, ал. 1 ЗЗДискр. или могат да поставят лица, носители на такъв признак, в особено неблагоприятно положение в сравнение с други лица (§ 1, т. 7, ЗЗД).

В производството за защита от дискриминация, след като страната, която твърди дискриминация, представи факти, въз основа на които може да се направи предположение за дискриминация, ответната страна следва да докаже, че принципът на равно третиране не е нарушен (чл. 9, ЗЗД).

В случая Б. К. е представил факти, които са годни да обосноват предположение за по-неблагоприятно третиране: работил е като начален учител във Второ ОУ през периода 01.01.2023 г. — 17.07.2023 г.; увеличението е договорено със задна дата от 01.01.2023 г.; други педагогически специалисти, полагали труд в същия период, са получили увеличението; на него е отказано изплащане за периода до прекратяване на трудовото правоотношение, тъй като към 10.08.2023 г. вече не е бил в трудово правоотношение със същия работодател.

При тези факти правилно КЗД е приложила правилото за разпределение на доказателствената тежест по чл. 9 ЗЗДискр.

Неоснователно е възражението на жалбоподателя, че сравнимата група следва да бъде ограничена само до лицата с прекратени трудови правоотношения към 10.08.2023 г. Сравнимостта следва да се преценява според естеството на твърдяното право и спорното третиране. В конкретния случай спорното третиране се проявява при изплащане на увеличение на трудово възнаграждение за период, за който увеличението е договорено със задна дата. Затова релевантният критерий е дали лицето е полагало еднакъв или равностоен труд през периода, за който увеличението е предвидено, а не единствено дали лицето е било в трудово правоотношение със същия работодател към датата на подписване на Анекса.

За периода 01.01.2023 г. - 17.07.2023 г. Б. К. е работил като начален учител във 2 ОУ „П. Р. С.“. Той е бил в сходно положение с останалите педагогически специалисти в същото училище, които са полагали труд през същия период и за които увеличението е било приложено.

Ако се приеме тезата на жалбоподателя, че сравнимата група са само лицата с прекратени трудови правоотношения към 10.08.2023 г., това би изключило самото сравнение с лицата, получили увеличението за същия период на положен труд. Подобен подход би обезсмислил проверката за равно третиране при възнаграждение за еднакъв или равностоен труд.

Поради това КЗД правилно е приела, че Б. К. следва да бъде сравняван с педагогическите специалисти, които са полагали труд в същата система и за същия период, за който увеличението е предвидено със задна дата, а не само с лица, които също са били изключени от увеличението.

Законът (ЗЗДискр) не съдържа легална дефиниция на признака „лично положение“. Това налага съдържанието му да бъде определяно конкретно, с оглед фактическата ситуация, в която лицето е поставено. В случая КЗД не е приела абстрактно, че всяко прекратяване на трудово правоотношение представлява защитен признак. Изводът на Комисията е основан на конкретна съвкупност от факти, а именно - К. е упражнявал педагогическа професия в системата на училищното образование; работил е като начален учител през периода на обратно действие на увеличението; прекратил е трудовото си правоотношение с един работодател и на същата дата е започнал работа като начален учител при друг работодател в същата система; не е прекъсвал качеството си на педагогически специалист.

Тази конкретна трудова и социална ситуация е свързана с упражняване на правото на труд и свободен избор на място на работа. При осъществяване на трудовите права и задължения не се допуска пряка или непряка дискриминация (чл. 8, КТ).

КЗД правилно е отчела и съдебната практика, посочена в административния акт, според която правото на труд и конкретното му упражняване могат да бъдат релевантни при преценка на признака „лично положение“. В настоящия случай защитеният признак е конкретизиран не като самото прекратяване на трудовото правоотношение, а като положението на лице, което е упражнило правото си да смени работодателя си в рамките на същата образователна система, без прекъсване на педагогическата дейност, и поради това е изключено от увеличение за вече положен труд.

Поради това възражението, че признакът „лично положение“ не е изпълнен със съдържание, е неоснователно.

По-нататък, Анекс № Д01-192/10.08.2023 г. използва формулировката „заетите в системата на предучилищното и училищното образование“, без изрично да посочва към кой момент се преценява това качество - към 01.01.2023 г., от която дата увеличението има действие, или към 10.08.2023 г., когато Анексът е подписан.

Тази формулировка е привидно неутрална, защото не съдържа изрично разграничение според това дали работникът или служителът е продължил да работи при същия работодател към датата на подписване на Анекса. При практическото ѝ прилагане обаче е възникнала разлика в третирането: лицата, които са полагали труд от 01.01.2023 г. и са продължили да бъдат в трудово правоотношение със същия работодател към 10.08.2023 г., са получили увеличението за минал период; лицата, които са полагали труд през същия период, но са сменили работодателя си преди 10.08.2023 г., не са получили увеличението за вече положения труд.

Именно този практически резултат е релевантен за приложението на чл. 4, ал. 3 ЗЗДискр. Непряката дискриминация не изисква разпоредбата да съдържа изрично дискриминационно разграничение. Достатъчно е привидно неутрална разпоредба, критерий или практика да поставя определено лице или група лица в особено неблагоприятно положение, освен ако това е обективно оправдано със законова цел и средствата за постигането ѝ са подходящи и необходими. Възражението, че писмата на МОН не представляват задължителни административни актове, не води до различен извод. За наличието на непряка дискриминация е от значение не формалната правна природа на документа, а фактическото въздействие на възприетия критерий или практика. По делото се установява, че отказът на директора е мотивиран с разбиране, разпространено по линия на РУО и МОН, че лицата с прекратено трудово правоотношение към датата на подписване на Анекса не могат да получат увеличение за минал период.

Дори тези писма да не са задължителни административни актове, те са част от фактическата среда, в която е формирана и приложена ограничителната практика. Следователно, КЗД законосъобразно ги е обсъдила при преценката дали е налице практика по смисъла на чл. 4, ал. 3 ЗЗДискр.

На следващо място, жалбоподателят поддържа, че при прекратено трудово правоотношение не съществува правна възможност за изменение на трудовото възнаграждение. Този довод е относим към трудовоправния аспект на спора, но не оборва изводите на КЗД за наличие на по-неблагоприятно третиране. От значение за настоящото производство е, че увеличението е договорено за период, през който Б. К. действително е бил в трудово правоотношение с ОУ „П. Р. С.“ и е полагал труд като начален учител. Не се претендира увеличение за период след прекратяване на трудовото правоотношение, а преизчисляване за периода 01.01.2023 г. - 17.07.2023 г., през който правоотношението е съществувало.

КЗД е приела, че щом увеличението е предвидено със задна дата, релевантен е моментът, от който увеличението поражда действие - 01.01.2023 г. Този извод е подкрепен и от посочената в решението съдебна практика по трудови спорове, в която е прието, че при липса на изрично ограничение в Анекса не може по тълкувателен път да се изключват лица, които са работили през периода на обратно действие.

Съдът споделя този подход в рамките на настоящата проверка за законосъобразност на решението на КЗД. Ако страните по Анекса са целели ограничаване на увеличението само до лицата с действащо трудово правоотношение към 10.08.2023 г., това е следвало да бъде изрично и ясно предвидено. При липса на подобен текст ограничителното прилагане е довело до изключване на лица, които са полагали труд през релевантния период.

По делото не са установени обстоятелства, които да доказват, че изключването на Б. К. от увеличението за периода 01.01.2023 г. - 17.07.2023 г. преследва законова цел и че използваните средства са подходящи и необходими. МОН е поддържало, че ограничението произтича от трудовото законодателство и от необходимостта трудовото възнаграждение да бъде елемент от действащо трудово правоотношение. Този довод обаче не обяснява защо лице, което е било в действащо трудово правоотношение през целия период, за който претендира увеличение, следва да бъде изключено само защото към датата на подписване на Анекса вече е сменило работодателя си. Не е доказано, че изплащането на увеличение за минал период, през който трудът е реално положен, би било несъвместимо със законова цел или би довело до правно недопустим резултат. Не е доказано и че ограничителният критерий - наличие на действащо трудово правоотношение със същия работодател към 10.08.2023 г. е необходим и пропорционален.

При това положение КЗД правилно е приела, че не е доказано обективно оправдание на неблагоприятния резултат.

По отделните оспорени точки от решението на КЗД, настоящият съдебен състав приема:

По т. I. е законосъобразно в частта, в която установява, че неясната формулировка на Анекс № Д01-192/10.08.2023 г. е създала възможност за различно прилагане и е довела до по-неблагоприятно третиране на група лица, включително Б. К.. Правилно КЗД е приела, че в Анекса липсва ясно правило към кой момент се преценява качеството „заети в системата на предучилищното и училищното образование“. Тази липса е от съществено значение, защото увеличението е предвидено със задна дата от 01.01.2023 г., а ограничителното му прилагане към лицата, които са били в трудово правоотношение към 10.08.2023 г., води до различен резултат за лица, полагали труд през един и същ период.

По т. II е законосъобразно в частта, с която е прието, че по линия на МОН е допуснато

разпространяване на указания или становища, довели до прилагане на ограничителен критерий спрямо определена група лица. Съдът не възприема буквално извода на Комисията, че директорът на училището е действал при „обвързана компетентност“ от писмата на МОН, доколкото тези писма не са административни актове със задължителна сила спрямо всички работодатели. Това обаче не води до незаконосъобразност на крайния извод по т. II. Достатъчно е установено, че позицията на МОН е имала фактическо въздействие върху практиката по прилагане на Анекса и е послужила като основание за отказа към К.. При непряка дискриминация релевантна е именно практиката и резултатът от нея, а не единствено формалната задължителност на документа, чрез който тя е формирана или разпространена.

По т. V от решението на КЗД е законосъобразно в частта, в която се отнася до Министерството на образованието и науката. МОН е страна по Анекс № Д01-192/10.08.2023 г. и е участвало в договарянето на текст, който не съдържа достатъчно яснота относно момента, към който се преценява качеството на лицата като „заети в системата“. При последващото прилагане на този текст се е стигнало до различно третиране на лица, които са полагали труд през периода на обратно действие, но са сменили работодателя си преди датата на подписване на Анекса. В частта, с която т. V засяга останалите страни по Анекса, жалбата на министъра е недопустима поради липса на правен интерес, както беше посочено по-горе.

На последно място, оспореното решение съответства и на целта на закона - предотвратяване и преустановяване на дискриминационни практики и осигуряване на ефективна защита срещу неравно третиране. КЗД е упражнила правомощието си да установи нарушение на закона, извършителя и засегнатото лице, както и да направи препоръки за недопускане на бъдещи нарушения (чл. 47, ЗЗД). В случая решението не подменя компетентността на гражданския съд по трудови спорове, а разглежда отделния въпрос дали при формулирането и прилагането на Анекса е допуснато по-неблагоприятно третиране по защитен признак.

От изложеното следва, че не са налице основания за отмяна по чл. 146 АПК. Оспореният акт е постановен от компетентен орган, в предвидената форма, без съществени административнопроизводствени нарушения, при правилно приложение на материалния закон и в съответствие с целта му.

По разноските:

С оглед изхода на делото при частично прекратяване на производството и отхвърляне на жалбата в останалата допустима част, ответникът има право на разноски, включително юрисконсултско възнаграждение. Приложимото основание е чл. 143, ал. 3 АПК, докато в настоящия случай оспорването се отхвърля и производството се прекратява в едната му част. КЗД е представлявана в съдебното заседание от юрисконсулт М., който своевременно е поискал присъждане на юрисконсултско възнаграждение. Практиката последователно приема, че юрисконсултското възнаграждение се присъжда не в полза на юрисконсулта лично, а в полза на юридическото лице, което е било защитавано от него, респективно в чиято структура се намира представляваният административен орган. Поради това, разноските следва да бъдат възложени на Министерството на образованието и науката, а не лично на министъра. Макар жалбата да е подадена от министъра като централен едноличен орган на изпълнителната власт, спорът засяга дейността на Министерството, представлявано от министъра, включително като страна по Анекс № Д01-192/10.08.2023 г. Министерството е юридическо лице на бюджетна издръжка на основание чл. 42, ал. 2 от Закона за администрацията (ЗА) и именно то разполага с бюджет, от който се поемат разноските, произтичащи от съдебната защита на органа и администрацията. Съдът приема, че размерът на юрисконсултското възнаграждение следва да бъде определен на 51,13 (петдесет и едно евро и тринадесет цента) евро, съобразно чл. 143, ал. 3 АПК във връзка с чл. 37 от Закона за

правната помощ (ЗПП) и приложимата Наредба за заплащане на правната помощ.

Така мотивиран и на основание чл. 172, ал. 2 АПК, Административен съд София-град, Второ отделение, 33-ти състав

Р Е Ш И:

ОСТАВЯ БЕЗ РАЗГЛЕЖДАНЕ жалбата на министъра на образованието и науката срещу Решение № 314/27.10.2025 г. на Комисията за защита от дискриминация, постановено по преписка № 110/2024 г., в частта, с която се оспорва т. V от решението относно останалите страни по Анекс № Д01-192/10.08.2023 г. към браншови КТД № 01-269/06.12.2022 г., различни от Министерството на образованието и науката/министъра на образованието и науката;

ПРЕКРАТЯВА производството по адм. дело № 13397/2025 г. по описа на Административен съд София-град в тази част;

ОТХВЪРЛЯ жалбата на министъра на образованието и науката срещу Решение № 314/27.10.2025 г. на Комисията за защита от дискриминация, постановено по преписка № 110/2024 г., в останалата оспорена част, а именно относно т. I, т. II и т. V в частта, засягаща Министерството на образованието и науката/министъра на образованието и науката.

ОСЪЖДА Министерството на образованието и науката да заплати на Комисията за защита от дискриминация юрисконсултско възнаграждение в размер на 51,13 (петдесет и едно евро и тринадесет цента) евро.

Решението в частта, с която жалбата е оставена без разглеждане и производството е прекратено, подлежи на обжалване с частна жалба пред Върховния административен съд в 7-дневен срок от съобщаването му.

Решението в останалата част подлежи на касационно обжалване пред Върховен административен съд в 14-дневен срок от съобщаването му.

Преписи от решението да се изпратят на страните!

СЪДИЯ: